

Stockholm den 15 november 2018

Till Arbetsmarknadsdepartementet
A2018/00777/I

Flyktinggruppernas Riksråd (FARR) har genom remiss den 9 maj 2018 beretts tillfälle att avge yttrande över betänkandet Ett ordnat mottagande – gemensamt ansvar för snabb etablering eller återvändande (SOU 2018:22).

Allmänna synpunkter

FARR välkomnar förslaget om ett helhetsperspektiv i mottagandet med fokus på att underlätta den asylsökandes situation, förkorta väntetiderna under asylprocessen samt stärka rättssäkerheten. Vad som föreslås om en meningsfull och aktiv väntan är positivt. Även förslagen om att underlätta asylsökande barns skolgång samt tydligare fokus på barnets bästa vad gäller ensamkommande barn är bra.

De delar som rör överenskommelser mellan kommunerna, ansvarsfördelningen mellan myndigheter samt statlig ersättning till kommuner och landsting ligger utanför FARR:s kompetensområde och vi uttalar oss därför inte om dessa.

Utredaren har förbisett att det inte kommer vara möjligt att på den korta tid som föreslås förordna ett offentligt biträde som ska hinna tillvarata den asylsökandes rätt.

FARR är kritiska till att asylsökande som av någon anledning misslyckas med att uppfylla de krav som ställs ska bestraffas.

I betänkandet föreslås reformer som kommer att få långtgående och negativa konsekvenser för den som ansöker om asyl i Sverige.

FARR kan inte acceptera förslaget som rör eget boende (EBO).

För stort fokus ligger på ett effektivt återvändande med risk för att asylprövningen blir lidande. FARR motsätter sig det som föreslås om avresecenter.

Genomgående är utredningens förslag för mycket av en pappersprodukt och inte praktiskt genomförbart. FARR anser att förslaget är för detaljfattigt samt saknar konsekvensanalyser som är förankrade i hur verkligheten ser ut. Betänkandet saknar även en analys av det arbete som civilsamhället gör i de här frågorna.

Det är viktigt att Sverige strävar efter att ha en långsiktig, hållbar och human migrationspolitik som värnar asylrätten. Framstressade lagstiftningsprodukter som vi har sett de senaste åren inom det migrationspolitiska området får motsatt effekt.

Sammanfattning

FARR avstyrker de föreslagna författningsändringarna.

Synpunkter och kommentarer till utredarens förslag

FARR har nedan fokuserat på tre delar av betänkandet som vi anser vara av särskild vikt.

Ankomstcenter

Fokus på en rättssäker och snabb handläggning är bra för den asylsökande och FARR välkomnar detta. De 30 dagar som föreslås för att hinna hålla en asylutredning då ett offentligt biträde ska förordnas, möte bokas in m.m. är emellertid realistiskt i synnerhet om fokus ska ligga på rättssäkerheten i asylprocessen.

FARR är kritiska till det som föreslås om ärendesorteringen då det kan leda till att vissa ärenden inte utreds på ett tillfredsställande sätt. Det bör emellertid vara så att ärenden som rör ensamkommande barn prioriteras och avgörs före andra ärenden.

Det är positivt att all information samlas på ett ställe samt att fokus ligger på barnperspektivet; skolgång för alla barn samt att ensamkommandes situation lyfts fram och att de ska ges information och förutsättningar för att klara asylprocessen på bästa sätt.

Vad gäller information till asylsökande om asylprocessen samt samhällsinformation av relevans så bör det säkerställas att den inte bara ges till de asylsökande utan att de även har tillgodogjort sig den. FARR anser detta vara särskilt viktigt vad gäller de ensamkommande barnen.

Att kartlägga vuxnas erfarenheter och på så sätt påskynda etableringen vid ett eventuellt uppehållstillstånd är även det bra. Undervisning i svenska bör införas, idag har inte asylsökande denna möjlighet.

Det är inte rimligt att kräva att alla ska bo i ett ankomstcenter då vissa sårbara grupper av olika anledningar inte kan göra det. Utredaren nämner även detta, men det är inte närmare analyserat hur bedömningen kommer att göras och vilka kriterier som behöver vara uppfyllda för att undantas huvudregeln om att bo på ett ankomstcenter. Det finns således risk för att de mest sårbara i asylprocessen drabbas och bestraffas.

Med beaktande av barnets bästa kan inte ensamkommande barn placeras i ankomstcenter. De bör så långt det är möjligt placeras i familjehem eller i boenden där enbart andra barn bor samt där det finns kvalificerad personal dygnet runt. Vi har sett omfattande brister i hur mottagandet av de ensamkommande barnen har hanterats under de senaste åren. Barnen ska få information, god man, stöd, känna trygghet, få gå i skolan samt den vård de kan behöva för att t.ex. bearbeta trauman. Det behövs en ordentlig genomgång och utredning för att situationen för de ensamkommande barnen ska vara bra och i enlighet med de internationella åtaganden vi har.

Eget boende (EBO)

FARR är kritiska till de förslag som presenteras och menar att det är en för långtgående integritetsinskränkning. Därtill riskerar en indragen dagersättning leda till att staten förlorar kontakt med asylsökande som väljer att bo själva även om de förlorar sin ersättning. Vi anser att förslaget är diskriminerade då det kommer att begränsa vissa personers rörelsefrihet. EBO bör snarare uppmuntras då det gör att den asylsökande integreras med andra i samhället.

Dagersättningen bör höjas, den har legat på samma nivå sedan år 1994 och ligger långt under riksnormen för försörjningsstöd.

Avresecenter

FARR motsätter sig detta.

Det är inte närmare utrett hur regleringen skulle se ut för att få till stånd det som föreslås. FARR är mycket kritiska till att en så omfattande tvångsåtgärd som att placera personer på avresecenter inte har utretts närmare.

Utredaren lyfter fram att det skapar kontroll och ordning, men det finns ingen information om hur detta ska ske om inte ingripande tvångsåtgärder såsom transporter med tvång och inlåsning ska användas.

Gränspolisens eller Kriminalvårdens nationella transportenhet har inte de resurser som krävs för att placeringen i ett avresecenter ska kunna bli så kort som föreslås. Risken är att situationen för de personer som har fått avslag drar ut på tiden och att personer kommer befinna sig delvis frihetsberövade utan stöd i lag under lång tid.

Avresecenter är inte praktiskt genomförbart och det strider därtill mot internationell rätt.

FARR ser med oro på den allt restriktivare migrationspolitiken som regeringen för fram. Detta i synnerhet då den bygger på illa underbyggda lagförslag.

På uppdrag av FARR:s styrelse
Advokat Emma Persson, ordförande